

Trygve Nedland

Deres ref

Vår ref

Dato

23/3071-

5. oktober 2023

Svar på spørsmål om låneadgang ved etablering av krematorium

Vi viser til spørsmål først stilt 16. mai i år og gjentatt 16. august. Vi beklager den lange saksbehandlingstiden.

Kommunal låneadgang til gravplassformål

Utgangspunktet i kommuneloven er at kommuner kan ta opp lån for å finansiere investeringer i varige driftsmidler som skal eies av kommunen selv, se § 14-15. Adgangen til låneopptak til andre formål framgår av andre bestemmelser i kommuneloven og særlovgivningen.

Gravplassloven gir i § 3 tredje ledd kommunene anledning til å ta opp lån: «Kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i gravplasser og tilhørende varige driftsmidler.» Dette har sammenheng med at kommunene har finansieringsansvaret for «(u)tgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser» etter andre ledd. Gravplassloven legger oppgaven som gravplassmyndighet til det organ Kirkemøtet utpeker (det kirkelige fellesrådet i hver kommune), med mulighet for kommunen til å overta oppgaven, se § 23.

Gravplassloven § 3 tredje ledd ble gitt da kirkeloven ble opphevet. Trossamfunnsloven gir en tilsvarende bestemmelse om låneopptak til kirkelige formål, se § 14 fjerde ledd. I Prop. 130 L (2018-2019) heter det om gravplassloven § 3 tredje ledd:

Nytt § 3 tredje ledd gir kommunen hjemmel til å ta opp lån for å finansiere investeringer i gravplasser med tilhørende driftsmidler. Denne særlige lånehjemmelen var tidligere plassert i kirkeloven. Det vises ellers til merknadene til den tilsvarende bestemmelsen om kommunens låneopptak for investeringer i kirkebygg mv. i trossamfunnsloven § 14 fjerde ledd.

Om trossamfunnsloven § 14 fjerde ledd heter det:

Fjerde ledd gir kommunen hjemmel til å ta opp lån for å finansiere formål som faller inn under andre ledd, for eksempel bygging av kirke. Bestemmelsen gir også adgang til å ta opp lån til investeringer i varige driftsmidler som tilhører kirkebygget, eksempelvis tekniske anlegg, inventar og utstyr. Utgifter til anskaffelser av eiendeler som ikke regnes som varige driftsmidler, faller utenfor låneadgangen. Kommunelovens generelle vilkår for låneopptak gjelder i tilfellet, jf. kommuneloven § 14-14.

Kommunens finansieringsansvar følger av loven. Fellesrådet (soknet) skal fremme budsjettforslag for kommunen, se gravplassloven § 3 andre ledd. Om budsjettprosessen og samspillet mellom Den norske kirke lokalt og kommunen, se BFDs brev 3. desember 2020 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/brev-orientering-om-forholdet-mellom-den-norske-kirke-lokalt-og-kommunen-etter-ny-trossamfunnslov/id2788731/>.

Regnskapsføring av tilskudd til andres investering

Det kan være hensiktsmessig for kommunen å kunne finansiere slike investeringer med investeringsmidler i situasjoner hvor fellesrådet er byggherre og pengene normalt ville føres i driftsregnskapet fordi de er tilskudd til andre. Derfor sier kommuneloven § 14-9 første ledd at tilskudd til andres investeringer etter gravplassloven § 3 annet ledd, «er utgift til drift som likevel kan føres i økonomiplanens investeringsdel, investeringsbudsjettet og investeringsregnskapet». Se også § 2-4 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.

Gravplassloven hjemler låneopptaket og kommuneloven hjemler at kommunens tilskudd til det kirkelige fellesrådet føres i investeringsregnskapet.

Er investering i krematorium omfattet?

Låneadgangen etter gravplassloven § 3 tredje ledd omfatter «investeringer i gravplasser og tilhørende varige driftsmidler.» Det er ikke omtalt i forarbeidene hvordan «tilhørende varige driftsmidler» er å forstå. At krematorier ikke er nevnt uttrykkelig i den kortfattede merknaden i Ot.prp. nr. 64 (1994-1995) til kirkeloven § 15 sjette ledd, legger vi ikke vekt på. Etter vår vurdering er krematorier en del av gravplassvirksomheten. Gravplassloven og gravplassforskriften regulerer kremasjon, urner og urnegraver i en rekke bestemmelser. Dessuten blir om lag halvparten av alle kister kremert i Norge. Krematorier med ovner, kjølerom, seremonirom mv. vil etter vår vurdering være å regne som «tilhørende varige driftsmidler» til gravplassene.

Fordi krematorier etter vårt skjønn er omfattet av adgangen til låneopptak i gravplassloven § 3 tredje ledd, følger det av kommuneloven § 14-9 at tilskudd til slike investeringer kan føres som investering.

Hva gjelder når et krematorium er organisert som IKS?

Det kan etter vårt skjønn være tjenlig å samarbeide om krematorier som dekker flere kommuner. Dersom et regionalt krematorium er organisert som et interkommunalt selskap, kan selskapet låne «for å finansiere investeringer i bygninger, anlegg og varige driftsmidler til eget bruk», se IKS-loven § 22 andre ledd. Selskapsavtalen må etter første ledd åpne for at det kan tas opp lån.

Kommuneloven § 14-16 gjelder adgangen for kommunene til å låne for å finansiere investeringer i varige driftsmidler eid av selskaper der kommunen er medeier. Kommunen kan imidlertid ta opp lån i medhold av hjemmelen i gravplassloven § 3 tredje ledd og gi tilskudd til IKS-et eller et annet selskap. Tilskuddet kan føres som investering etter kommuneloven § 14-9.

Med hilsen

Ellen Ur (e.f.)
avdelingsdirektør

Martin Hill Oppegaard
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark